

# ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Το Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Επικοινωνίας (ΕΠΙΕΕ) ξεκινούν την έκδοση του επιστημονικού περιοδικού *Ζητήματα Επικοινωνίας*, με στόχο να συμβάλουν στην ανάπτυξη της μελέτης της επικοινωνίας και των μέσων μαζικής ενημέρωσης στη χώρα μας.

Σε μια συγκυρία στην οποία σχεδόν οι πάντες ασχολούνται και αναφέρονται στην Επικοινωνία και τα ΜΜΕ, συχνά χωρίς το κατάλληλο επιστημονικό υπόβαθρο, η μελέτη της επικοινωνίας, ενός πεδίου εξ' ορισμού πολυεπιστημονικού, δεν είχε έως σήμερα την τύχη ή τη δυνατότητα να εκφραστεί στο πλαίσιο ενός επιστημονικού περιοδικού. Το Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ και το ΕΠΙΕΕ επιδιώκουν να καλύψουν αυτή την ανάγκη, καθιστώντας τα *Ζητήματα Επικοινωνίας* ένα βήμα για την έκφραση του έγκυρου επιστημονικού προβληματισμού και του δημόσιου διαλόγου.

Τα *Ζητήματα Επικοινωνίας* απευθύνονται στην ακαδημαϊκή κοινότητα, στους δημοσιογράφους, στους πολιτικούς και τους νέους ερευνητές. Όπως συνάγεται από τον τίτλο, το περιοδικό αποσκοπεί όχι μόνο να συμβάλει στην ανάπτυξη και τη διατύπωση θεωρητικής σκέψης και ερευνητικής παραγωγής υψηλής ποιότητας, αλλά και να παρακινήσει μια ανταλλαγή ιδεών που θα εμπλουτίσει τη μελέτη του ευρύτερου φαινομένου της επικοινωνίας εντός του πολυδιάστατου πλαισίου της. Το πλαίσιο αυτό ορίζεται από την αλληλεπίδραση πολιτικών, οικονομικών, πολιτισμικών, κοινωνικών, τεχνολογικών, αισθητικών και ιστορικών παραμέτρων.

Τα *Ζητήματα Επικοινωνίας* δημοσιεύουν άρθρα στα ελληνικά και εκδίδονται δύο φορές το χρόνο, σε συνεργασία και με την εκδοτική επιμέλεια των Εκδόσεων Καστανιώτη. Έδρα του περιοδικού είναι το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Επικοινωνίας του Τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία θα καλύπτει ένα επιστημονικό κενό, με βασικό κριτήριο την κριτική ανάλυση των επικοινωνιακών φαινομένων, και θα εμπλουτίζει την κατανόσή μας για το πολυσύνθετο και πανταχόθεν βαλλόμενο πεδίο της επικοινωνίας.

**ενώ όλοι μιλούν  
για την τηλεόραση  
και τα ΜΜΕ,  
ελάχιστοι  
ασχολούνται σοβαρά  
μαζί τους**

# Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΤΕΥΧΟΣ  
2006

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ

Λαϊκισμός και μέσα ενημέρωσης <i>Gianpietro Mazzoleni</i>	7
Η μετάβαση στον «υψηλό μοντερνισμό» της αμερικανικής δημοσιογραφίας: Μια επανεκτίμηση <i>Daniel C. Hallin</i>	13
Το ζήτημα της αγωγής στα ΜΜΕ σε ιστορική προοπτική. Από τον παθητικό αποδέκτη στον ενεργό επιτελεστή <i>Χριστίνα Κωνσταντινίδου</i>	18
Ο εξοβελισμός του πολιτισμού από την ελληνική τηλεόραση <i>Ρόη Παναγιωτοπούλου</i>	41
ΜΜΕ και ναρκωτικά: ιδεο-ληπτική συμπαγής; <i>Γιάννης Πανούσης</i>	57
Τηλεόραση και βία: απεικονίσεις σκηνών βίας στην ελληνική τηλεόραση <i>Στέλιος Παπαθανασόπουλος και Ανδρέας Γιαννακουλόπουλος</i>	69
ΕΜΜΕ (Έρευνες και Μελέτες στα Μέσα Επικοινωνίας)	87
Η βιβλιογραφική παραγωγή στην επικοινωνία και τα ΜΜΕ στην Ελλάδα: 1990-2005 <i>Ευαγγελία Τσώλα</i>	89
Βιβλιοκρισίες	107
Σελίδες ενημέρωσης	111
Διάλογος	126
Βιογραφικά σημειώματα συγγραφέων	131
Περίληψεις στα αγγλικά, abstracts	133

**ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΒΙΑ:  
ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΚΗΝΩΝ ΒΙΑΣ  
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ**

**Στέλιος Παπαθανασόπουλος και Ανδρέας Γιαννακουλόπουλος**

**ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

Η παρούσα έρευνα αποτελεί συνέχεια και τρίτη επανάληψη της αρχικής έρευνας που είχαμε πραγματοποιήσει το 1996 και η οποία είχε στόχο να καταγραφεί η συχνότητα των σκηνών τηλεοπτικής βίας στην ελληνική. Στόχος της έρευνας είναι η καταγραφή της ποσότητας των σκηνών βίας στις ώρες υψηλής τηλεθέασης σε δύο τυχαίες και χρονικά ανεξάρτητες μεταξύ τους εβδομάδες, καθώς και στην πρωινή ζώνη των Σαββατοκύριακων των αντίστοιχων εβδομάδων. Στην παρούσα τρίτη έρευνα η πρώτη περίοδος ήταν οι εβδομάδες 6-12 και 13 έως 19 Δεκεμβρίου 2004. Εξετάσαμε τη χρονική περίοδο από 20:00 έως 24:00 και τις πρωινές ζώνες του Σαββατοκύριακου από τις 09:00 έως 13:00 και προβήκαμε σε ποσοτική και ποιοτική καταγραφή των σκηνών βίας. Με δεδομένο τα στοιχεία της διαχρονικής ανάλυσης βίας από τις τρεις έρευνες μπορούμε να πούμε ότι η βία στην ελληνική τηλεόραση είναι κυρίως εισαγόμενη και οφείλεται περισσότερο στις αμερικανικές ταινίες που προβάλλουν τα κανάλια και τα τρέιλερ που τις παραπέμπουν. Ωστόσο, θα πρέπει να μας προβληματίσει η τάση αύξησης της βίας στα δελτία ειδήσεων, χωρίς να υπολογίζουμε τη λεκτική βία, που δεν καταγράφεται στην έρευνα. Η μορφή και το είδος των βίαιων απεικονίσεων, όπως καταγράφεται και σε άλλες χώρες, απεικονίζονται μ' ένα στερεότυπο τρόπο, χωρίς συνέπειες και τιμωρίες και συχνά αναιτιολόγητα. Σε πολλές σκηνές η βία προέρχεται από τους πρωταγωνιστές και τους δευτερεύοντες χαρακτήρες και εμφανίζεται ως ο μόνος τρόπος επίλυσης των διαφορών.

**This study of violence on Greek television follows up research, which the author initially undertook in 1996. Papathanassopoulos repeated his research in 1999, monitoring for two weeks the television programmes of the same five television channels as in the first research in order to gauge the amount of violence present on Greek television as well as the character of its**

portrayal. The book compares the findings of the two studies. The results show that the amount of violence has increased threefold compared to 1996, especially on the news programmes. Violence has also increased in entertainment programming. The majority of violent television acts come from imported programming, mainly from the US.

## **ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΒΙΑ: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ ΣΚΗΝΩΝ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ**

Όλα τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι η εγκληματικότητα έχει αυξηθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες στις περισσότερες χώρες τουλάχιστον του δυτικού κόσμου (π.χ., Bushman and Huesmann, 2001) κι αναμφίβολα πολλές κοινωνικές αλλαγές έχουν συμβάλει στην αύξησή της. Πολλοί μελετητές έχουν προσπαθήσει να διερευνήσουν τις διάφορες επιρροές που ασκούνται στην κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών και οι οποίες έχουν αλλάξει στην πάροδο των δεκαετιών. Μια επιρροή που έχει λάβει μεγάλη δημόσια προσοχή είναι τα μέσα επικοινωνίας, και ιδίως το κυρίαρχο μέσο της σύγχρονης μαζικής επικοινωνίας, η τηλεόραση (Rowland, 1983, Freedman, 1984, Milavsky, 1988: 163-170). Ένα σημαντικό μέρος της έρευνας έχει προσπαθήσει να διερευνήσει το ρόλο της τηλεόρασης στην επιθετική συμπεριφορά, ιδιαίτερα των νεαρών ατόμων. Τα πορίσματά τους σε πολλές περιπτώσεις έχουν οδηγήσει σε διάφορες προτάσεις για την επίλυση του προβλήματος της βίας, συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών για τη μείωση της έκθεσης των παιδιών στις τηλεοπτικές απεικονίσεις, καθώς και σε ένα είδος εκπαίδευσης των νεαρών ατόμων (media literacy) ώστε να «προφυλάσσονται» από το βίαιο περιεχόμενο της. Συγχρόνως, η έρευνα καταδεικνύει ότι, ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο δημιουργούνται και κατασκευάζονται οι τηλεοπτικές παραγωγές (κι όχι μόνον), μπορούν να επηρεάσουν τα νεαρά άτομα μ' ένα θετικό τρόπο και να συμβάλλουν στη μείωση της επιθετικής συμπεριφοράς. Στην πράξη είτε στη μία ή στην άλλη περίπτωση τα μέσα επικοινωνίας και ιδιαίτερα η τηλεόραση έχουν θεωρηθεί ότι αποτελούν ταυτόχρονα το αίτιο αλλά και εν δυνάμει τη λύση του προβλήματος της βίας και της επιθετικής συμπεριφοράς.

Η έρευνα για τη βία μέσων έχει συχνά επικριθεί αφού η διεξαγωγή μιας έρευνας που θα διερευνούσε χωρίς αμφισβητήσεις τη σχέση “αιτίου” ή “ερεθίσματος” (βίαια τηλεοπτικά προγράμματα) και “αποτελεσμάτων” ή “επιδράσεων” (επιθετική συμπεριφορά) είναι στην ουσία αδύνατη. Για πρακτικούς και ηθικούς λόγους, ερευνητές δεν μπορούν τυχαία να ορίσουν σε μια ομάδα παιδιών να καταναλώνει συγκεκριμένο περιεχόμενο των ΜΜΕ, όπως τηλεοπτικά προγράμματα με συχνές απεικονίσεις βίας κατά τη διάρκεια της ενηλικίωσής τους, και να ορίσει παράλληλα μια άλλη που να μη βλέπει

καθόλου βίαια τηλεοπτικά προγράμματα και μετά να μετρήσει το βαθμό της επιθετικής συμπεριφοράς των μελών της κάθε ομάδας. Παραδείγματος χάριν, σε μια πρόσφατη διαχρονική μελέτη που πραγματοποιήθηκε από τους Johnson, Cohen, Smailes, Kasen, και Brook (2002), και κατέγραψε τη συμπεριφορά των παιδιών για μια περίοδο 17 ετών, βρήκε ότι υπάρχει μια σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην πρώιμη τηλεθέαση και στην επακόλουθη επιθετική συμπεριφορά (συμπεριλαμβανομένης της εγκληματικότητας).

Γεγονός πάντως είναι ότι τουλάχιστον τα τελευταία πενήντα χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί χιλιάδες έρευνες που χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθοδολογίες<sup>1</sup> με στόχο να διερευνηθούν οι πολυσύνθετες διαστάσεις της συμπεριφοράς σε σχέση με την έκθεση στην τηλεοπτική βία. Ωστόσο, παρά τις έρευνες, το ζήτημα της συμβολής ή όχι της τηλεόρασης στην εκδήλωση ή αύξηση της επιθετικής συμπεριφοράς των ατόμων παραμένει ένα αμφιλεγόμενο θέμα.

Από την άλλη πλευρά, τα τηλεοπτικά προγράμματα και οι ταινίες που μεταδίδονται από την τηλεόραση προβάλλουν όλο και περισσότερη βία. Ακόμη και τα κινούμενα σχέδια στα πρωινά των Σαββατοκύριακων παρουσιάζουν πολλές βίαιες απεικονίσεις. Εν τούτοις, τα συμπεράσματα των περισσότερων ερευνών είναι προσεκτικά: Η πλειονότητα των μελετών καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η δυνατότητα εκδήλωσης επιθετικής συμπεριφοράς λόγω της έκθεσης του τηλεθεατή στις βίαιες απεικονίσεις, συνδέεται κυρίως με το άμεσο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον του.<sup>2</sup>

## **ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ**

Η τηλεοπτική βία συμβάλλει στην αύξηση της επιθετικότητας με ποικίλους τρόπους. Ο ευκολότερα αναγνωρίσιμος είναι μέσω της μίμησης. Πολλές μελέτες έχουν καταδείξει ότι τα παιδιά μαθαίνουν να εκτελούν νέες δραστηριότητες από την παρατήρηση άλλων, καθώς και ότι τα παιδιά μιμούνται συχνά τα επιθετικά πρότυπα που φαίνονται στην τηλεόραση ή στις κινηματογραφικές ταινίες. Αν και η μίμηση των επιθετικών συμπεριφορών μέσω του παιχνιδιού έχει επίσης αμφισβητηθεί, τα αποτελέσματα πολλών άλλων μελετών υποστηρίζουν ότι τα παιδιά έχουν μια τάση να μιμούνται «επιβλαβείς» συμπεριφορές (Wood et al., 1991, Lemish, 1997). Πέρα από τη μίμηση, ο τρόπος που η βία απεικονίζεται

---

<sup>1</sup> . Κυρίως διαμέσου τριών βασικών μεθοδολογικών προσεγγίσεων: των "εργαστηριακών πειραμάτων" (laboratory experiments), των "πειραμάτων-μελετών πεδίου" (field studies) και των "δημοσκοπήσεων" (reports-surveys).

<sup>2</sup> . Τα συμπεράσματα της έρευνας Surgeon General's Scientific Committee on Television and Social Behavior, *Television and Growing Up: The Impact of Televised Violence*, Rockville, Md.: National Institute of Mental Health, 1972, σ. 11.

συνήθως από την τηλεόραση οδηγεί συχνά στην κοινωνική εκμάθηση μιας μη ρεαλιστικής και όχι υγιεινούς στάσης απέναντι στη βία και επιθετικότητα. Η κοινωνική γνωστική θεωρία (Bandura, 1986) υποστηρίζει ότι οι τηλεθεατές μαθαίνουν ποιες συμπεριφορές είναι κατάλληλες σε διαφορετικές περιστάσεις ως λειτουργία του βαθμού στον οποίο οι ενέργειες απεικονίζονται ως αποτελεσματικές σε αντίθεση με τις ατελέσφορες, ότι ανταμείβονται παρά τιμωρούνται, ή γενικά απολήγουν σε θετικά παρά αρνητικά αποτελέσματα. Παραδείγματος χάριν, η έρευνα αποκαλύπτει ότι η συμπεριφορά που προβάλλεται ότι ανταμείβεται είναι πιθανότερο την υιοθετήσει κανείς σε αντίθεση με αυτή που απεικονίζεται ότι τιμωρείται (Bandura, 1965). Επίσης, υποστηρίζεται ότι η παρουσίαση των αρνητικών συνεπειών για το θύμα της βίας μειώνει την τάση του τηλεθεατή να μιμηθεί την προβαλλόμενη συμπεριφορά (Wotring and Greenberg, 1973).

Ακόμη, η επαναλαμβανόμενη τηλεθέαση σε βίαιο ψυχαγωγικό περιεχόμενο είναι δυνατό να οδηγήσει σε *απευαισθητοποίηση* — δηλαδή σε μείωση της φυσιολογικής συναισθηματικής απόκρισης στην απεικόνιση της βίας και των διαπροσωπικών επιθετικών συμπεριφορών. Οι έρευνες έχουν επίσης καταδείξει ότι σταδιακά, με την επαναλαμβανόμενη έκθεση στη βία, οι τηλεθεατές παρουσιάζουν έναν μειωμένο βαθμό συναισθηματικής αντίδρασης στις βίαιες εικόνες (Cline, Croft, and Courier, 1973) και μια μείωση της συμπόνιας για τα θύματα της βίας (Mullin and Linz, 1995). Η βία που είναι συχνή ή η βία στα κινούμενα σχέδια ή ακόμη και η βία που απεικονίζεται με ένα χιουμοριστικό πλαίσιο είναι ιδιαίτερα πιθανό να συμβάλλει στην απευαισθητοποίηση του τηλεθεατή (Gunter, 1985, Linz, Donnerstein and Penrod, 1988).

Η έκθεση στη τηλεοπτική βία συμβάλλει επίσης στην τάση για επιθετική συμπεριφορά των τηλεθεατών (Black and Bevan, 1992, Kirsh, 1998, Zillmann and Weaver, 1999). Έρευνες έχουν καταδείξει ότι οι άνθρωποι που εμφανίζουν αυξημένα επίπεδα επιθετικής συμπεριφοράς προσελκύονται περισσότερο από τα βίαιου περιεχομένου προγράμματα σε αντίθεση με εκείνα που είναι λιγότερο επιθετικά (Anderson and Dill, 2000, Black and Bevan, 1992, Goldstein, 1998). Με άλλα λόγια, μετά από την τηλεθέαση βίαιου περιεχομένου, οι άνθρωποι έχουν μια τάση να ερμηνεύσουν μια διαφορούμενη αλληλεπίδραση ως εχθρική σύγκρουση και για να αποκριθούν αναλόγως.

Βέβαια, από την άλλη πλευρά, όλα τα παραπάνω συμπεράσματα των μελετών επιδέχονται κριτικές, σκληρές ή ιδιαίτερα επιθετικές, από εκείνους που έχουν διαφορετική άποψη. Έτσι, οι μεν κατηγορούν τους δε (και αντίστροφα) ότι από τις μελέτες τους απουσιάζει η επιστημονική τεκμηρίωση (Cater, D. and Strickland, 1975). Μπορεί οι διαφωνίες να παραμένουν όσον αφορά στη συσχέτιση της τηλεοπτικής βίας και της

αντικοινωνικής συμπεριφοράς (Comstock et. al, 1978: 385-451), όμως οι περισσότεροι ερευνητές που έχουν μελετήσει συνολικά τα στοιχεία των ερευνών, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η τηλεοπτική παρακολούθηση σκηνών βίαιου περιεχομένου συμβάλλει στην επιθετικότητα του τηλεθεατή (Paik and Comstock, 1994: 516-546, Andison, 1977: 314-331, Wood, Wong, and Chachere, 1991: 371-383, Freedman, 1986: 372-378, Freedman, 1988: 145-162, McGuire, 1985: 233-346, McQuire, 1986: 173-257).

Συνοψίζοντας τα πορίσματα των ερευνών, θα μπορούσε κανείς να πει ότι οι τηλεοπτικές απεικονίσεις που θεωρούνται ότι συμβάλλουν στην εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς είναι αυτές που προβάλλουν ότι (Rushton, 1982: 248-257, Dorr and Kovacic, 1980, Wilson, Linz and Randall, 1990: 443-468):

1. Αυτός που διαπράττει ένα αδίκημα είτε ανταμείβεται είτε απλώς δεν τιμωρείται. Όταν μια βίαιη πράξη εμφανίζεται να ανταμείβεται ή να μένει ατιμώρητη, είναι πιθανό να καλλιεργήσει συμπεριφορές, που υποστηρίζουν την εμφάνιση επιθετικότητας.

2. Όταν η απεικόνιση της βίας δικαιολογείται ή εξυμνείται.

3. Όταν υπάρχουν αναφορές που συνδέουν την τηλεοπτική βία με τα προβλήματα της πραγματικής ζωής των τηλεθεατών.

4. Όταν αυτός που διαπράττει το αδίκημα παρομοιάζεται με το μέσο τηλεθεατή ή όταν οι παράνομοι απεικονίζονται ως ελκυστικά πρότυπα.

5. Όταν η τηλεοπτική βία παρουσιάζεται ως κακόβουλη κι έχει στόχο να προξενήσει βλάβη στους άλλους.

6. Όταν η τηλεοπτική βία εμφανίζει σημαντική εγγύτητα με τις καταστάσεις της πραγματικής ζωής και παράλληλα μειώνει τα όρια ανάμεσα στο καθαρά μυθοπλαστικό ή φανταστικό και το πραγματικό.

7. Όταν η απεικονιζόμενη βία δείχνει να συνδέεται με ευχαρίστηση κατά την εκδήλωσή της ή αποσκοπεί αποκλειστικά στη διασκέδαση του θεατή.

8. Όταν η απεικονιζόμενη βία πραγματοποιείται χωρίς κάποια κριτική ή όταν η βία προβάλλεται σαν ένας εύκολος τρόπος επίλυσης δύσκολων καταστάσεων και διαφορών.

Αναμφίβολα η τηλεόραση μάς επηρεάζει, αλλά ο τρόπος με τον οποίο προωθεί τη βία στην πραγματική ζωή παραμένει ένα ερώτημα αναπάντητο. Στην πράξη, όμως, ο κόσμος της τηλεόρασης μακροπρόθεσμα αποτελεί ένα σιωπηρό οδηγό συμπεριφοράς, μας υποβάλλει τι να πιστεύουμε, πώς να αντιλαμβανόμαστε τον πραγματικό κόσμο, πώς να αναγνωρίσουμε τον κίνδυνο, πώς να αποφασίζουμε ποια δράση είναι κατάλληλη σε δεδομένες περιστάσεις και ακόμα, πώς να εκτιμούμε τους γύρω μας και τις πιθανές ενέργειές τους. Αυτές και άλλες εκτιμήσεις και δράσεις δεν απομονώνονται από το άμεσο



περιβάλλον μας και η τηλεόραση αποτελεί ένα μεγάλο μέρος αυτού του περιβάλλοντος, του νέου κοινού πεδίου αναφοράς μας.

Ο τρόπος με τον οποίο ο τηλεοπτικός κόσμος μάς επηρεάζει σε μακροπρόθεσμο επίπεδο αποτέλεσε τη βασική έρευνα του George Gerbner και των συνεργατών του. Μέσα από συστηματική καταγραφή των τηλεοπτικών απεικονίσεων ο Gerbner και οι συνεργάτες του είδαν ότι ο κόσμος της τηλεόρασης αποτελούνταν κυρίως από άνδρες και λιγότερο από γυναίκες, περισσότερο από νέους και λιγότερο από ηλικιωμένους, περισσότερο από επαγγελματίες (ιδιαίτερα, δικηγόρους και αστυνομικούς) και λιγότερο από εργάτες. Κυρίως στο θέμα που μας απασχολεί, ο τηλεοπτικός κόσμος ήταν ένας κόσμος όπου στη ζώνη αιχμής της τηλεθέασης (20:00-23:00) κατά μέσο όρο είχε πέντε βίαιες πράξεις στη διάρκεια μιας ώρας (Morgan and Signorielli, 1990, Signorielli, 1986: 64-76). Αυτοί ήταν οι “πολιτισμικοί δείκτες” και το μήνυμα που προβαλλόταν από την τηλεόραση ήταν περίπου αυτό: “ο κόσμος είναι πράγματι αυτός” (Gerbner and Gross, 1976: 173-199, Gerbner, Gross, Jackson-Beck, Jeffries-Fox and Signorielli, 1977: 171-180).

Πρόκειται για τη διαδικασία της “πολιτισμικής καλλιέργειας” (cultural cultivation). Η διαδικασία αυτή καταλήγει στην αποδοχή των ιδεών όσον αφορά στους κανόνες και τη συμπεριφορά και τον ενστερνισμό τους από τους απλούς ανθρώπους. Επειδή όλο και περισσότεροι άνθρωποι την υιοθετούσαν, ο πολιτισμός στο σύνολό του άρχιζε να μοιάζει με αυτόν της τηλεόρασης. Ιδιαίτερα η βία που απεικονίζεται από την τηλεόραση αποτελούσε το κυρίαρχο μήνυμά της. Με άλλα λόγια, το πρόβλημα δεν είναι τόσο οι συγκεκριμένες στάσεις της επιθετικής συμπεριφοράς ή οι σχετικά μεμονωμένες περιπτώσεις της αντικοινωνικής συμπεριφοράς, όσο η απεικόνιση μιας ανταγωνιστικής και εξουσιαστικής κοινωνίας που επηρεάζει τους ανθρώπους σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής τους. Και τούτο διότι οι άνθρωποι σταδιακά και μακροπρόθεσμα - από την παιδική τους ηλικία που παρακολουθούσαν τα κινούμενα σχέδια στις πρωινές ζώνες των Σαββατοκύριακων - σταδιακά αφομοιώνουν μια άποψη ή εικόνα που αφορά στις βίαιες σχέσεις της κοινωνίας.

Η βία, για τον Gerbner και τους συνεργάτες του, αποτελεί το κεντρικό μήνυμα της συνολικής τηλεοπτικής εκροής (ειδήσεις, ντοκιμαντέρ, δραματικές σειρές κλπ). Έτσι, οι άνθρωποι καταλήγουν σταδιακά να φοβούνται όλο και περισσότερο τη βία, να απαιτούν όλο και μεγαλύτερη προστασία, με αποτέλεσμα να αποδέχονται ή να καλωσορίζουν την επιθετικότητα των θεσμών για χάρη της ασφάλειάς τους. Η βία προκαλεί βία κι έτσι ένα είδος σπειροειδούς διαδικασίας τίθεται σε λειτουργία. Αυτό ο Gerbner και οι συνεργάτες το θεώρησαν ως αποτέλεσμα της “πολιτισμικής καλλιέργειας”.

Από την άλλη πλευρά, ταινίες ή σειρές που προβάλλουν δράση με αρκετή δόση βίας συνεχίζουν να προσελκύουν τη προσοχή των τηλεθεατών. Έτσι, τα τηλεοπτικά κανάλια που στόχο έχουν το κέρδος εκπληρώνουν με ευχαρίστηση αυτή την επιθυμία.

## **Η ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΚΗΝΩΝ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ**

Η ελληνική τηλεόραση έχει επανειλημμένως επικριθεί ότι προβάλλει συχνά βίαιες απεικονίσεις, τόσο σε διάφορα ψυχαγωγικά όσο και σε ενημερωτικά προγράμματα. Όπως σημειώναμε στις προηγούμενες δύο αντίστοιχες ερευνητικές προσπάθειες, σε αντίθεση με τις πολλαπλές έρευνες στο εξωτερικό, έχουν διεξαχθεί ελάχιστες ερευνητικές προσπάθειες στην Ελλάδα που να προσπαθούν να καταγράψουν το πρόβλημα της τηλεοπτικής βίας (Παπαθανασόπουλος, 1996, 1999). Είναι ενδιαφέρον, αλλά και απογοητευτικό για την έρευνα της μαζικής επικοινωνίας στη χώρα μας, ότι από τότε που δημοσιεύσαμε τις δύο προηγούμενες έρευνες μας για τη *συχνότητα των σκηνών τηλεοπτικής βίας στην ελληνική τηλεόραση στις ώρες υψηλής θεαματικότητας και στα πρωινά των Σαββατοκύριακων*, και παρά την εκτενή δημοσιότητα που έλαβαν, ουδείς αποπειράθηκε να διενεργήσει μια αντίστοιχη έρευνα. Κι όμως, για να μπορεί κανείς να ισχυριστεί εάν και κατά πόσο η ελληνική τηλεόραση είναι βίαιη, χρειάζεται να δημιουργηθεί ένα προφίλ της βίας στην ελληνική τηλεόραση με συνεχείς έρευνες.

Έτσι, διαπιστώνοντας για μια ακόμη φορά ότι ουδείς ανέλαβε την εκπόνηση μιας αντίστοιχης, και γιατί όχι καλύτερης και πληρέστερης, έρευνας θεωρήσαμε χρέος μας να επαναλάβουμε την έρευνα του 1996 και του 1999 μετά από πέντε περίπου χρόνια. Στόχος μας και πάλι ήταν να ανιχνεύσουμε τη συχνότητα των προβαλλόμενων σκηνών βίας στην ελληνική τηλεόραση, και ιδιαίτερα στα μεγάλης θεαματικότητας κανάλια- Mega, Antenna, Star, Alpha (στις προηγούμενες έρευνες ΣΚΑΪ/, NET (στις προηγούμενες δύο το δημόσιο κανάλι ήταν η ET1) και προσθέσαμε το Alter. Με τη βοήθεια έξι φοιτητών του Τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών επαναλάβαμε την έρευνα του 1996 και του 1999.<sup>3</sup>

Όπως και στις προηγούμενες έρευνες, στόχος μας δεν ήταν μόνον να καταγράψουμε την ποσότητα των σκηνών βίας στις ώρες υψηλής τηλεθέασης σε δύο τυχαίες και χρονικά ανεξάρτητες μεταξύ τους εβδομάδες, καθώς και στην πρωινή ζώνη των Σαββατοκύριακων των αντίστοιχων εβδομάδων, αλλά και να έχουμε κάποια

---

<sup>3</sup>. Η έρευνα του 2004 δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς τη συμμετοχή των φοιτητριών Ακριβού Μαρία, Βλεπάκη Δέσποινα, Γιουσέφ-Οικονόμου Στεφάνια, Λημνιάτη Λαΐδα, Μπακογιάννη Καλλιόπη και Μανάτου Μαριλένα, και τις οποίες και ευχαριστούμε θερμά.

συγκρίσιμα στοιχεία, αφού χρησιμοποιείται η ίδια μεθοδολογία και τα ίδια κανάλια.

Η επιλογή, όπως και στις δύο προηγούμενες έρευνες, των δυο τυχαίων εβδομάδων. Η διαφορά σε σύγκριση με τις προηγούμενες έρευνες είναι ότι αποφασίσαμε αυτή τη φορά να επιλέξουμε όχι χρονικά ανεξάρτητες μεταξύ τους εβδομάδες, αλλά δύο συνεχόμενες εβδομάδες στην κορύφωση της τηλεοπτικής περιόδου, σχεδόν μία εβδομάδα πριν τα Χριστούγεννα. Με τη βοήθεια των φοιτητών μαγνητοσκοπήσαμε και καταγράψαμε τις σκηνές βίας από την ελληνική τηλεόραση σε πραγματικό χρόνο. Στην παρούσα τρίτη έρευνα, η πρώτη περίοδος ήταν η εβδομάδα 6 έως 12 Δεκεμβρίου 2004 και η δεύτερη η αμέσως επόμενη εβδομάδα 13 έως 19 Δεκεμβρίου 2004. Να σημειωθεί ότι στις αντίστοιχες προηγούμενες έρευνες, η πρώτη περίοδος ήταν η εβδομάδα 29 Μαρτίου έως 4 Απριλίου 1999 και η δεύτερη η εβδομάδα από 26 Απριλίου έως 2 Μαΐου 1999, καθώς και η εβδομάδα 3 έως 9 Φεβρουαρίου 1996 και η δεύτερη η εβδομάδα 13 έως 19 Μαΐου 1996.

Ορίσαμε, όπως και στις προηγούμενες έρευνες, ως ζώνη υψηλής τηλεθέασης τη χρονική περίοδο από 20:00 έως 24:00, καθώς σε αυτή την περίοδο καταγράφεται η υψηλότερη τηλεθέαση της ημέρας. Όπως και στις καταγραφές του 1999 και του 1996 επεκτείναμε “προς τα πάνω” τη ζώνη θεαματικότητας και την “ανεβάσαμε” από τα κάτω, διότι πριν τις 20:00 συνήθως στα κανάλια υπάρχουν πολλά τηλεπαιχνίδια, που ομολογουμένως δεν περιέχουν βία. Για αντίστοιχο λόγο επεκτείναμε τη ζώνη υψηλής θεαματικότητας έως τις 24:00, αφού από τις 20:00 έως τις 21:00 τουλάχιστον τα κανάλια έχουν ειδήσεις. Γι’ αυτό, άλλωστε, τη διακρίναμε σε δύο υπο-ζώνες: αυτή των 20:00-22:00 και των 22:00-24:00. Η επιλογή μας να κοιτάξουμε τη χρονική περίοδο 20:00-24:00 οφείλεται στο γεγονός ότι τα περισσότερα παράπονα και οι επικρίσεις κατά των καναλιών επικεντρώνονται σε αυτή τη χρονική τηλεοπτική περίοδο, όταν το μεγαλύτερο μέρος του κοινού βλέπει τηλεόραση. Βεβαίως, οι ταινίες και οι βίαιες απεικονίσεις συνεχίζονται και μετά τις 24:00, και μάλιστα με μεγαλύτερη συχνότητα, αλλά ο στόχος μας ήταν να δούμε το βαθμό της τηλεοπτικής βίας στις ώρες υψηλής τηλεθέασης, που συνήθως παρακολουθούνται και από τα νεαρά άτομα. Γι’ αυτό το λόγο, όπως και στις έρευνες του 1996 και του 1999, καταγράψαμε και τις πρωινές ζώνες του Σαββατοκύριακου από τις 09:00 έως 13:00, που κατά τεκμήριο βλέπουν τα περισσότερα παιδιά (αν και βλέπουν όλες τις ώρες) τηλεόραση.<sup>4</sup>

---

<sup>4</sup> Όπως και στις προηγούμενες καταγραφές, πριν αρχίσουμε την έρευνά μας, πραγματοποιήσαμε συσκέψεις με την ομάδα έρευνας για να συνεννοηθούμε τι θα καταγράψουμε και τι θα θεωρούσαμε βίαιες απεικονίσεις, διότι θέλαμε να έχουμε μια κοινή αντιμετώπιση απέναντι σε αυτό που θεωρούμε τηλεοπτική βία. Κάθε μέλος της ομάδας μαγνητοσκόπησε στο βίντεο το αντίστοιχο

Όσον αφορά στον ορισμό της βίας, όπως στις δύο προηγούμενες έρευνες, βασιστήκαμε στο μοντέλο του George Gerbner και των συνεργατών του στις αντίστοιχες καταγραφές τους. Ορίσαμε ως βία “την έκδηλη εκδήλωση φυσικής βίας κάποιου εναντίον άλλου, την επιθυμία πρόκλησης πόνου ή βλάβης, δολοφονίας ή πραγμάτωσής της”. Ορίσαμε ως βίαιη πράξη εκείνη τη σκηνή που εμπεριέχει κάποια μορφή βίας ή εντάσσεται σε μια ατμόσφαιρα βίας (π.χ., πρόθεση ή και απειλή ή αν το περιεχόμενο μιας εκπομπής προκαλεί ένα τέτοιο κλίμα ή ατμόσφαιρα). Επίσης διακρίναμε αν η απεικονιζόμενη βία συνδέεται με τους πρωταγωνιστές ή τους δευτερεύοντες χαρακτήρες ή άλλους απρόβλεπτους παράγοντες στην πλοκή των μυθοπλαστικών παραγωγών. Εάν η σκηνή διακοπτόταν (είτε με φλας μπακ ή μετατόπιση σε άλλη σκηνή), αλλά συνεχιζόταν στον “πραγματικό τηλεοπτικό χρόνο”, την καταγράφαμε σαν να ήταν ίδια πράξη. Εάν ένας νέος φορέας ή χαρακτήρας εισερχόταν στη σκηνή, την καταμετρούσαμε ως νέα σκηνή βίας.<sup>5</sup>

Όπως και στην έρευνα του 1996, προβήκαμε όχι μόνον σε μια ποσοτική, αλλά και ποιοτική καταγραφή των σκηνών βίας. Έτσι, διακρίναμε τις σκηνές βίας ως προς το είδος και τη μορφή τους, αλλά και ως προς το αν προέρχονται από τους πρωταγωνιστές των μυθοπλαστικών προγραμμάτων ή από άλλους δευτερεύοντες και απρόβλεπτους χαρακτήρες. Όσον αφορά στις μορφές βίας, όπως και στις έρευνες του 1996 και του 1999, καταγράψαμε περιπτώσεις που απεικόνιζαν συμπλοκές, δολοφονίες, σωματικές βλάβες, βιασμούς, εμπρησμούς, ληστείες. Όσον αφορά στο είδος των απεικονίσεων, αυτές τις διακρίναμε σε έκδηλη απεικόνιση (αν, π.χ., έδειχνε πολύ αίμα), αν η βία απεικονιζόταν μ’ ένα στερεότυπο τρόπο, αν απεικονιζόταν μ’ ένα σαδιστικό τρόπο (π.χ., ευχαρίστηση του δράστη), αν η βία απεικονιζόταν ως αυτοσκοπός χωρίς κάποια αιτιολογία για τη χρήση της, αν η βία παρουσιαζόταν ως ο μόνος τρόπος επίλυσης των διαφορών, αν ο τρόπος με τον οποίο απεικονιζόταν υποβάθμιζε την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, αν εμφανιζόταν οι συνέπειές της κι αν τελικά η χρήση βίας τιμωρείται ή όχι. Φυσικά, κάποιος άλλος θα μπορούσε να καταγράψει ή να εισαγάγει και άλλες παραμέτρους. Η ποιοτική καταγραφή αυτών των περιπτώσεων απεικονιζόμενης βίας είναι πολλαπλή, με την έννοια ότι κάποια

---

κανάλι που είχε αναλάβει και μετά προέβη στην καταγραφή. Πριν αρχίσουμε την καταγραφή, είχαμε μια εκ των πραγμάτων δοκιμαστική περίοδο για να διαπιστώσουμε τυχόν προβλήματα που θα προέκυπταν, να λύσουμε τις όποιες απορίες μας και να έχουμε όσο το δυνατόν περισσότερο μια κοινή αντιμετώπιση με τις προηγούμενες έρευνες. Έχοντας κάνει, λοιπόν, την προεργασία, αποφασίσαμε τι θα καταγράψουμε. Η ομάδα έρευνας αναφέρεται στην αρχή του κειμένου. Ο σχεδιασμός, η επεξεργασία και η παρουσίαση της έρευνας έγιναν από τους υπογράφοντες και είναι αυτονόητο ότι φέρουμε και την ευθύνη των αποτελεσμάτων της.

<sup>5</sup> Για τους ορισμούς βίας στις τηλεοπτικές καταγραφές και αντίστοιχες μεθοδολογίες, βλέπε: Gerbner and Gross 1976: 173-179. Επίσης, Kunkel, Wilson, Donnerstein, Linz, Smith, Gray,

σκηνή μπορεί να ανήκει σε δύο ή ακόμα και σε τρεις ή περισσότερες περιπτώσεις κατηγοριοποίησης του είδους ή της μορφής.

Αποσκοπώντας να έχουμε συγκριτικά στοιχεία με τις προηγούμενες δύο έρευνες, διακρίναμε με τον ίδιο τρόπο τις τηλεοπτικές βίαιες απεικονίσεις, δηλαδή σε πέντε μεγάλες κατηγορίες στο τηλεοπτικό πρόγραμμα: στα τρέιλερ, στις ταινίες, στις μυθοπλαστικές σειρές, στις ειδήσεις και τις διαφημίσεις. Σε σύγκριση πάντως με τις έρευνες του 1996 και του 1999, εισάγαμε και μια ακόμη κατηγορία τις «εκπομπές» που δεν υπήρχαν στις περιόδους που τότε καταγράφαμε. Στα πρωινά των Σαββατοκύριακων προσθέσαμε τις ειδήσεις και εκπομπές που δεν υπήρχαν στα τηλεοπτικά προγράμματα των προηγούμενων καταγραφών, και βεβαίως προστέθηκε όπως και στις προηγούμενες καταγραφές η κατηγορία των κινουμένων σχεδίων, αφού όπως είναι γνωστό δεσπόζουν στην πρωινή ζώνη του σαββατοκύριακου. Τέλος, κάθε φορά, πριν την τελική καταγραφή των σκηνών, πραγματοποιούσαμε συναντήσεις και συσκέψεις με την ερευνητική ομάδα για να μελετήσουμε αν κάποιες σκηνές ανήκαν στη μια ή την άλλη περίπτωση κι αν τελικά κάποια σκηνή εμπεριείχε βίαιη απεικόνιση ή όχι.

Προτού παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα θα πρέπει να πούμε ότι, όπως και στις προηγούμενες έρευνες, δεν ήμασταν ιδιαίτερα αυστηροί στην καταγραφή μας, με την έννοια ότι δεν επιδιώκαμε να καταγράψουμε οτιδήποτε ως βίαιη πράξη ή σκηνή, παρά μόνο όταν μας προκαλούσε, χωρίς όμως να παραβλέπουμε τυχόν εκδηλώσεις βίαιου περιεχομένου. Εν ολίγοις, στόχος μας δεν ήταν απλώς να καταμετρήσουμε σκηνές, αλλά και να δούμε το είδος και τη μορφή τους, την έμφαση που δίνεται κυρίως μέσα στο μυθοπλαστικό περιεχόμενο.

Γεγονός πάντως είναι ότι όπως και στις προηγούμενες ερευνητικές προσπάθειες διαπιστώσαμε ότι η καταγραφή της τηλεοπτικής βίας δεν είναι εύκολη άσκηση. Όπως αναφέραμε, οι απόψεις για το τι αποτελεί βία δίστανται τόσο στο θεωρητικό επίπεδο, όσο και στο πρακτικό, δηλαδή όταν έρχεται κανείς αντιμέτωπος με την καταγραφή της. Ωστόσο ούτε τα αποτελέσματα θα πρέπει να μας οδηγήσουν σε βεβαιωμένα συμπεράσματα (βλέπε πίνακες 1 και 2).

Στην πρώτη εβδομάδα, 6 έως 12 Δεκεμβρίου, καταγράψαμε 976 σκηνές βίας στα έξι πλέον κανάλια που εξετάσαμε στη χρονική ζώνη 20:00-24:00. Εάν υποδιαιρέσουμε αυτές τις σκηνές στο χρόνο, το πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι στη συγκεκριμένη περίοδο είδαμε 1,7 σκηνές με βίαιη απεικόνιση ανά ένα (1) λεπτό της ώρας. Στη δεύτερη

περίοδο, 13 έως 19 Δεκεμβρίου 2004, καταγράψαμε περισσότερες σκηνές βίας, 1003 για την ίδια ζώνη, που συνιστά περίπου 2 σκηνές βίας ανά λεπτό της ώρας. Και στις δυο εξεταζόμενες εβδομάδες η πιο βίαιη χρονική ζώνη ήταν αυτή των 22:00-24:00, όχι όμως με σημαντική απόκλιση, όπως θα ήταν αναμενόμενο, επειδή η ζώνη 20:00-22:00 κυριαρχείται από ειδήσεις. Η απεικόνιση βίαιων σκηνών, είτε αποτρεπτικά (π.χ., όπως με την κακοποίηση των μωρών από τις μπέμπι σίτερ) είτε οφθαλμολαγνικά (π.χ., σκηνές από το Ιράκ με καμένα σώματα από κάποια έκρηξη) είναι κάτι που καταγράφεται στα δελτία ειδήσεων και στην έρευνα του 1999.

Βέβαια, η εικόνα που σχηματίζεται είναι ότι η ελληνική τηλεόραση είναι ιδιαίτερα βίαιη. Όπως και στις προηγούμενες έρευνες προσπαθήσαμε να δούμε τα κανάλια όχι απλά ως ερευνητές, αλλά και ως τηλεθεατές. Έτσι, οφείλουμε να σημειώσουμε ότι για τα δελτία ειδήσεων που αναφέραμε παραπάνω όταν τα κατάγραφε η ερευνητική ομάδα, σε πραγματικό χρόνο δεν φαινόταν στα μέλη ότι είχαν ιδιαίτερη βία. Επισημαίνουμε αυτή την παράμετρο, διότι εάν μείνουμε αυστηρά προσκολλημένοι στην εικόνα των αριθμών, τότε δίνουμε μια πλασματική εικόνα. Επίσης, αν τα δει απλά κανείς τους αριθμούς, η πρώτη εντύπωση που θα σχηματίσει είναι ότι η βία έχει αυξηθεί κατά πολύ σε σχέση με τις προηγούμενες δύο έρευνες. Μια ειδοποιός διαφορά είναι ότι στην έρευνα του 2004, έχουμε προσθέσει ένα ακόμη κανάλι, κι αυτό πρέπει να το έχουμε υπόψη μας. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι η ελληνική τηλεόραση δεν προβάλλει βία. Αυτά που παρατηρήσαμε από τις δυο εβδομάδες του 2004 είναι ότι:

Πρώτον, σημαντικό ποσοστό των βίαιων απεικονίσεων στην ελληνική τηλεόραση συγκεντρώνουν τα τρέιλερ και οι ταινίες, λιγότερο οι σειρές και οι ειδήσεις, αλλά ένα αξιοσημείωτο ποσοστό κατέχουν πλέον και οι διαφημίσεις. Στην πρώτη εβδομάδα (6 έως 12 Δεκεμβρίου 2004), τα τρέιλερ συγκεντρώνουν το 42,9% των βίαιων απεικονίσεων, οι ταινίες το 19,7%, οι σειρές το 11,9%, οι ειδήσεις συγκεντρώνουν το 9,2%, οι διαφημίσεις το 15,5% και οι εκπομπές μόλις το 0,82%. Στη δεύτερη εβδομάδα (13-19 Δεκεμβρίου 2004), τα τρέιλερ συγκεντρώνουν το 35,7% των βίαιων απεικονίσεων, οι ταινίες το 21,6%, οι σειρές το 15,3%, οι ειδήσεις συγκεντρώνουν το 11,7%, οι διαφημίσεις το 12,7% και οι εκπομπές 3%. Αυτός είναι και ο λόγος που το Star Channel εμφανίζει, όπως και στις έρευνες του 1996 και του 1999, και στις δύο εξεταζόμενες περιόδους μεγαλύτερα ποσοστά βίας, αφού στη ζώνη που εξετάσαμε προβάλλει ταινίες και σειρές πολύ πριν από τα άλλα κανάλια και συνήθως αμερικανικής προέλευσης. Το πρόβλημα με τις ταινίες φαίνεται επίσης ευκρινέστερα στη χρονική ζώνη 22:00-24:00, όπου και καταγράφονται οι περισσότερες σκηνές βίας: στην πρώτη περίοδο αναλογούσαν το 24,2% των βίαιων

απεικονίσεων της ζώνης και στη δεύτερη περίοδο το 25,6%.

Το δεύτερο μεγάλο πρόβλημα που αφορά στις βίαιες απεικονίσεις προέρχεται από τα τρέιλερ των σταθμών. Στην ουσία πρόκειται για τα τρέιλερ-διαφημίσεις των ταινιών των καναλιών όπου κατά περίεργο (!) τρόπο προβάλλονται οι πιο βίαιες (κι σε άλλες περιπτώσεις, οι πιο ερωτικές) «στιγμές» τους. Το πρόβλημα με τα τρέιλερ καθίσταται οξύτερο, όπως επανειλημμένα έχουμε επισημάνει στις προηγούμενες έρευνες, στις πρωινές ζώνες των Σαββατοκύριακων. Ιδίως, όταν, λόγου χάρη, οι σκηνές των τρέιλερ εισέρχονται ξαφνικά ανάμεσα στα παιδικά προγράμματα. Είναι πρακτικά αδύνατο για τους γονείς στην προκειμένη περίπτωση να διώξουν τα παιδιά τους από την τηλεόραση, έστω κι αν παρευρίσκονται μαζί τους, όταν ένα τρέιλερ προβάλλεται για δέκα δευτερόλεπτα. Ο νόμος 2328 (άρθρο 3) αναφέρει ότι “τα τρέιλερ απαγορεύεται να μεταδίδονται στις ζώνες εκείνες στις οποίες απαγορεύεται να μεταδοθεί η εκπομπή στην οποία αναφέρονται”. Από ό,τι φαίνεται κάτι τέτοιο δεν τηρείται. Βεβαίως, αν και οξύτερο, το πρόβλημα με τα τρέιλερ στα πρωινά των Σαββατοκύριακων, υπάρχει και στις άλλες τηλεοπτικές ζώνες, όπως και σε αυτές που εξετάσαμε. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνον στη NET τα τρέιλερ είχαν μηδενική βία, προφανώς γιατί είναι και τα λιγότερα.

Τρίτον, από την πρώτη εβδομάδα τις περισσότερες σκηνές βίας είχαν το Star (26,4%), ο Alpha (19,1%), το Alter (18,14%), το Mega (16,1%), ο Antenna (11,7%) και τις λιγότερες η NET (7,9%). Στη δεύτερη περίοδο υπάρχει μια διαφοροποίηση όσον αφορά τις θέσεις: ο Alpha (21,6%), το Mega (21,3%), το Alter (20,23%), το Star (15,5%), η NET (12,2%) και τις λιγότερες ο Antenna (9,2%). Οι πιο βίαιες ημέρες ανά κανάλι είναι τα Σαββατοκύριακα και αυτό οφείλεται στις ταινίες, που προβάλλονται το διήμερο..

Από την πρώτη εβδομάδα του 2004 καταγράψαμε 489 συμπλοκές, 154 δολοφονίες, 161 σωματικές βλάβες, 44 βιασμούς, 87 εμπρησμούς, 712 σκηνές που έδειχναν πρόθεση. Καταγράψαμε επίσης 689 σκηνές στις οποίες η βία στα μυθοπλαστικά προγράμματα προερχόταν από τους πρωταγωνιστές, 248 από δευτερεύοντες χαρακτήρες και 152 από απρόβλεπτους φορείς. Όσον αφορά στο είδος των βίαιων απεικονίσεων, καταγράψαμε 792 σκηνές με έκδηλη απεικόνιση, 672 στις οποίες η βία απεικονίζεται μ' ένα στερεότυπο τρόπο, 89 μ' ένα σαδιστικό τρόπο, 463 περιπτώσεις στις οποίες δεν αιτιολογούνταν η χρήση βίας, 303 περιπτώσεις όπου η βία στα μυθοπλαστικά προγράμματα παρουσιαζόταν ως ο μόνος τρόπος επίλυσης των διαφορών 96 σκηνές, στις οποίες υποβαθμιζόταν η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, 687 σκηνές που δεν εμφανίζονταν οι συνέπειες της από τη χρήση βίας και σε 837 περιπτώσεις η χρήση βίας δεν τιμωρείται.

Στη δεύτερη εβδομάδα της έρευνας του 2004 καταγράψαμε 462 συμπλοκές, 148

δολοφονίες, 158 σωματικές βλάβες, 15 βιασμούς, 125 εμπρησμούς, 49 ληστείες, 678 σκηνές που έδειχναν πρόθεση. Καταγράψαμε 607 σκηνές στις οποίες η βία προερχόταν από τους πρωταγωνιστές, 317 από δευτερεύοντες χαρακτήρες και 211 από απρόβλεπτους φορείς. Όσον αφορά στο είδος των βίαιων απεικονίσεων, καταγράψαμε 830 σκηνές μ' έκδηλη απεικόνιση, 724 στις οποίες η βία απεικονίζεται μ' ένα στερεότυπο τρόπο, 103 μ' ένα σαδιστικό τρόπο, 577 περιπτώσεις στις οποίες δεν αιτιολογούνταν η χρήση βίας, 326 περιπτώσεις, που η βία παρουσιαζόταν ως ο μόνος τρόπος επίλυσης των διαφορών, 67 σκηνές, στις οποίες υποβαθμιζόταν η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, 721 σκηνές που δεν εμφανίζονταν οι συνέπειες της από τη χρήση βίας και σε 854 περιπτώσεις η χρήση βίας δεν τιμωρείται.

Πέμπτον, όσον αφορά στα πρωινά (09:00-13:00) των Σαββατοκύριακων στην πρώτη εβδομάδα καταγράψαμε 535 σκηνές βίας από τις οποίες το 24,7% προερχόταν από τρέιλερ, 45,4% από τα κινούμενα σχέδια, το 18,7% από σειρές, το 8,97% από διαφημίσεις και το 2,2% από εκπομπές. Τα κανάλια που εμφάνισαν μεγαλύτερη συχνότητα βίαιων απεικονίσεων ήταν το Alter (40,6%) και το Star (35,9%) και αυτό σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στα κινούμενα σχέδια, συνήθως αμερικανικής προέλευσης, που προβάλλουν εκείνη την ώρα σε αντίθεση με τα άλλα κανάλια που σε ένα μεγάλο μέρος της εν λόγω χρονικής ζώνης του Σαββατοκύριακου προβάλλουν εκπομπές ειδησεογραφικού περιεχομένου. Έτσι δεν είναι τυχαίο ότι και στη δεύτερη εβδομάδα τα δύο παραπάνω κανάλια να αποσπούν το περίπου 80% των βίαιων απεικονίσεων στη συγκεκριμένη περίοδο –Alter 42,6%, Star 36,3%.

Στα πρωινά του Σαββατοκύριακου, στην πρώτη εβδομάδα καταγράψαμε 334 συμπλοκές, 29 δολοφονίες, 77 σωματικές βλάβες, 4 βιασμούς, 65 εμπρησμούς, 427 σκηνές που έδειχναν πρόθεση. Καταγράψαμε 341 σκηνές στις οποίες η βία στα μυθοπλαστικά προγράμματα προερχόταν από τους πρωταγωνιστές, 145 από δευτερεύοντες χαρακτήρες και 59 από απρόβλεπτους φορείς. Όσον αφορά στο είδος των βίαιων απεικονίσεων, καταγράψαμε 308 σκηνές με έκδηλη απεικόνιση, 338 όπου η βία απεικονίζεται μ' ένα στερεότυπο τρόπο, 26 σκηνές που η βία απεικονιζόταν με σαδιστικό τρόπο, 310 περιπτώσεις στις οποίες δεν αιτιολογούνταν η χρήση βίας, 120 περιπτώσεις όπου η βία ήταν ο μόνος τρόπος επίλυσης των διαφορών, 392 σκηνές όπου δεν εμφανιζόταν οι συνέπειες από τη χρήση βίας και σε 488 περιπτώσεις η χρήση βίας δεν τιμωρείται. Στα πρωινά του Σαββατοκύριακου, στη δεύτερη εβδομάδα καταγράψαμε 383 συμπλοκές, 11 δολοφονίες, 78 σωματικές βλάβες, 3 βιασμοί, 57 εμπρησμούς, 315 σκηνές που έδειχναν πρόθεση. Καταγράψαμε 336 σκηνές στις οποίες η βία στα μυθοπλαστικά



προγράμματα προερχόταν από τους πρωταγωνιστές, 157 από δευτερεύοντες χαρακτήρες και 77 από απρόβλεπτους φορείς. Όσον αφορά στο είδος των βίαιων απεικονίσεων, καταγράψαμε 294 σκηνές με έκδηλη απεικόνιση, 351 όπου η βία απεικονίζεται μ' ένα στερεότυπο τρόπο, 10 σκηνές που η βία απεικονιζόταν με σαδιστικό τρόπο, 221 περιπτώσεις στις οποίες δεν αιτιολογούνταν η χρήση βίας, 144 περιπτώσεις όπου η βία ήταν ο μόνος τρόπος επίλυσης των διαφορών, 441 σκηνές όπου δεν εμφανιζόταν οι συνέπειες από τη χρήση βίας και σε 532 περιπτώσεις η χρήση βίας δεν τιμωρείται.

Το πρόβλημα κυρίως στα πρωινά των Σαββατοκύριακων του 2004 φαίνεται ότι είναι τα κινούμενα σχέδια και τα τρέιλερ ταινιών των καναλιών. Στην έρευνα του 1999 το μεγαλύτερο ποσοστό των βίαιων απεικονίσεων προερχόταν από τα τρέιλερ, ενώ στην έρευνα του 1996 από τα κινούμενα σχέδια. Ενδεχομένως τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι αυξήσαμε στη νέα έρευνα ένα επιπλέον κανάλι (Alter), το οποίο προβάλλει σχεδόν αποκλειστικά κινούμενα σχέδια. Είναι άλλωστε γνωστό ότι τα κινούμενα σχέδια έχουν ως συστατικό στοιχείο τους την ανεξέλεγκτη βία και ήρωες με αποκρουστικά στη μορφή και τρομακτικά στην ιδεολογία και τις μεθόδους πλάσματα, και στις περισσότερες περιπτώσεις η βία δεν είναι μόνον έκδηλη, αλλά προβάλλεται με μια διάθεση αστεϊσμού. Η βία στα κινούμενα σχέδια, άλλωστε, είναι όχι μόνον προβλέψιμη, αλλά και ο μόνος τρόπος επίλυσης των διαφορών. Βεβαίως αυτό δεν σημαίνει ότι όλα ανεξαιρέτως τα κινούμενα σχέδια είναι βίαια σε όλα τα κανάλια: ακόμα και στο ίδιο κανάλι. Κάποια είναι πολύ βίαια, κάποια άλλα λιγότερο, μολονότι η βία χρησιμοποιείται συνήθως χωρίς σημαντικό λόγο.

### **1996-2004: ΌΛΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΒΙΑ**

Όπως δείχνουν ο πίνακας 5, οι σκηνές βίας στην ελληνική τηλεόραση συνολικά, ή στα πέντε και έξι στην έρευνα του 2004 τουλάχιστον κανάλια που εξετάσαμε, έχει αυξηθεί σημαντικά (περίπου 65%). Τούτο βέβαια οφείλεται στο γεγονός ότι στην έρευνα του 2004, προσθέσαμε ένα ακόμη κανάλι στην καταγραφή μας. Όμως, είτε στη μία ή στην άλλη περίπτωση, η βία στην ελληνική τηλεόραση συνεχίζει να εμφανίζει αύξηση. Εάν δεν συνυπολογίσει κανείς κι άλλα κανάλια, ιδίως αυτά που απευθύνονται σε παιδιά, θα διαπιστώσει ότι οι απεικονίσεις βίας είναι κατά πολύ περισσότερες από αυτές που καταγράφει η παρούσα έρευνα. Και στις έξι υποπεριόδους των ερευνών του 1996, του 1999 και του 2004, όπως δείχνει ο πίνακας 5, οι απεικονίσεις βίας που εμπεριέχουν τα τρέιλερ των καναλιών, ακόμη και στα πρωινά του Σαββατοκύριακου στα οποία προδιαφημίζουν τις ταινίες τους, προβάλλουν αρκετή βία και μάλιστα συμπτωκνωμένη.

Επίσης, όπως δείχνει ο πίνακας 3 όσον αφορά στις μορφές και το είδος των βίαιων

απεικονίσεων αυτές έχουν αυξηθεί σε θεαματικό βαθμό. Τούτο φαίνεται ιδίως στη συγκριτική διαχρονική ανάλυση όλων των επιμέρους κατηγοριών και ημερών, συμπεριλαμβανομένων των Σαββατοκύριακων, όπως δείχνει ο πίνακας 4.

Τα μυθοπλαστικά προγράμματα (ταινίες και σειρές) συνεχίζουν να συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μερίδιο των βίαιων απεικονίσεων στην ελληνική τηλεόραση. Γεγονός είναι ότι η βία στα μυθοπλαστικού περιεχομένου προγράμματα είναι εισαγόμενη, κυρίως αμερικανικής προέλευσης και γι' αυτό τα κανάλια Star Channel και Alter εμφανίζονται να συγκεντρώνουν τα υψηλότερα ποσοστά βίαιων απεικονίσεων. Από την άλλη πλευρά, η δημόσια τηλεόραση, τόσο στις προηγούμενες καταγραφές ως ET1, ή στην τελευταία ως NET, έχει τις λιγότερες βίαιες απεικονίσεις, κι αυτό οφείλεται στις εκπομπές συζητήσεων, ενημερωτικά προγράμματα και εν μέρει, όχι όμως σε σημαντικό βαθμό, στο ευρωπαϊκής προέλευσης μυθοπλαστικό πρόγραμμά της.

Το σημαντικότερο όμως πρόβλημα, όπως δείχνει ο Πίνακας 4, εντοπίζεται στα πρωινά του Σαββατοκύριακου, κατεξοχήν παιδική ζώνη. Το αποθαρρυντικό στοιχείο είναι ότι συνολικός αριθμός έχει αυξηθεί σημαντικά ιδιαίτερα σε σχέση με το 1996. Ακόμη, έχει αυξηθεί ακόμη περισσότερο ο αριθμός των μορφών βίας. Έτσι, καταγράφουμε περισσότερες συμπλοκές, δολοφονίες, σωματικές βλάβες και πρόθεση, ακόμη και βιασμούς, ευτυχώς ελάχιστους. Επίσης, έχουν σημαντικά αυξηθεί οι σκηνές που δείχνουν αναιτιολόγητη χρήση βίας, ως μόνο τρόπο επίλυσης των διαφορών και κυρίως ότι δεν τιμωρείται, κι αυτό πρέπει να προσεχθεί από τα κανάλια και τις εποπτικές αρχές. Το γεγονός ότι προσθέσαμε ένα ακόμη κανάλι δεν δικαιολογεί την τόσο σημαντική αύξηση των βίαιων απεικονίσεων. Συνοπτικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι:

Πρώτον, με δεδομένο την ανάλυση βίας στις έξι πλέον διαφορετικές εβδομάδες και χρονιές, μπορούμε τώρα να πούμε με μεγαλύτερη ασφάλεια ότι η βία στην ελληνική τηλεόραση είναι αφενός εισαγόμενη και οφείλεται περισσότερο στις αμερικανικές ταινίες που προβάλλουν τα κανάλια, στα τρέιλερ που τις παραπέμπουν και στα κινούμενα σχέδια, στις περισσότερες περιπτώσεις αμερικανικής προέλευσης. Ωστόσο, θα πρέπει να μας προβληματίσει η παγίωση της τάσης τα δελτία ειδήσεων να εμφανίζουν σκηνές βίας, παρά τις προσπάθειές τους να το αποφύγουν. Εάν δε στις έρευνες μας υπολογίζαμε τη λεκτική βία, που δεν καταγράφεται στους πίνακες της έρευνας, τότε θα βλέπαμε ότι η αύξηση της λεκτικής βίας να είναι ακόμη μεγαλύτερη από τις βίαιες απεικονίσεις.

Δεύτερον, παρά ταύτα συνεχίζουμε να επιμένουμε ότι η ελληνική τηλεόραση δεν είναι τόσο βίαιη, αν αποστασιοποιηθούμε από μια απλή και επιδερμική ανάγνωση των αριθμών. Η βία στην ελληνική τηλεόραση είναι στην πράξη περιοδική. Σε συγκεκριμένες

χρονικές τηλεοπτικές περιόδους, ιδιαίτερα μετά τις 23:00 η ελληνική τηλεόραση είναι αρκετά βίαιη, σε άλλες χρονικές περιόδους είναι μάλλον πιο ήπια. Ωστόσο, για μια ακόμη φορά τονίζουμε ότι αν οι βραδινές ώρες είναι η χρονική περίοδο που βλέπουν τηλεόραση κυρίως οι ενήλικες, τα πρωινά των Σαββατοκύριακων, κατεξοχήν περίοδος τηλεθέασης των παιδιών, είναι ιδιαίτερα βίαιη και θα πρέπει να δοθεί προσοχή.

Τέλος, η μορφή και το είδος των βίαιων απεικονίσεων, όπως καταγράφεται και σε άλλες χώρες, απεικονίζονται μ' ένα στερεότυπο τρόπο, χωρίς συνέπειες και τιμωρίες και συχνά ανατιολόγητα. Σε πολλές σκηνές η βία προέρχεται από τους πρωταγωνιστές και τους δευτερεύοντες χαρακτήρες και εμφανίζεται ως ο μόνος τρόπος επίλυσης των διαφορών. Ωστόσο, η σαγήνευση των ανθρώπων από τη «μεσοποιημένη» βία δεν περιορίζεται αποκλειστικά στα τηλεοπτικά θεάματα ή στις κινηματογραφικές ταινίες δράσης, ούτε εντοπίζεται αποκλειστικά στην εποχή της τηλεοπτικής ηγεμονίας. Στις μέρες μας τα δημοφιλή ηλεκτρονικά παιχνίδια δίνουν στους χρήστες τους (και ιδιαίτερα στα αγόρια) την ευκαιρία όχι μόνο να παρακολουθούν, αλλά και να συμμετέχουν στην αναζήτηση των στόχων τους. Τα παιδιά ξοδεύουν πολλές ώρες μπροστά στην οθόνη είτε βλέποντας τηλεόραση είτε παίζοντας ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Θα μπορούσε να λυθεί το πρόβλημα της τηλεοπτικής βίας κυρίως για τα παιδιά με τη σήμανση των προγραμμάτων που εφαρμόζεται και στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια; Οι έως τώρα έρευνες συνιστούν ότι η σήμανση (π.χ., ακατάλληλου για παιδιά ή γονική συναίνεση κλπ) αποτελεί ένα είδος "απαγορευμένου φρούτου", που κάνει το πρόγραμμα να φανεί ελκυστικότερο (Bushman and Cantor, 2003). Από την άλλη πλευρά, η ενεργή συμμετοχή των γονέων συμβάλλει στη μείωση των αρνητικών επιδράσεων του βίαιου τηλεοπτικού περιεχομένου. Το ερώτημα βέβαια είναι εάν οι γονείς διαθέτουν χρόνο να δουν τηλεόραση με τα παιδιά τους ή τα «σπρώχνουν» να δουν τηλεόραση για «να τους αφήσουν ήσυχους».

## **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ**

- Anderson, C. A., and Dill, K. E. (2000). "Video games and aggressive thoughts, feelings, and behavior in the laboratory and in life", *Journal of Personality and Social Psychology*, Τμ. 78, 772–790.
- Andison, F.S. (1977). "TV Violence and Viewer Aggression: A cumulation of study results". *Public Opinion Quarterly*, Τμ. 41: 314-331.
- Bandura, A. (1965). Influence of models' reinforcement contingencies on the acquisition of imitative responses. *Journal of Personality and Social Psychology*,

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A., Ross, D., and Ross, S. A. (1963). Imitation of film-mediated aggressive models. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 66(1), 3–11.
- Black, S. L., and Bevan, S. (1992). At the movies with Buss and Durkee: A natural experiment on film violence. *Aggressive Behavior*, 18, 37–45.
- Bushman, B., and Huesmann, L. R. (2001). Effects of televised violence on aggression. In D. G. Singer and J. L. Singer (Eds.), *Handbook of children and the media* (pp. 223–254). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Cater, D., and Strickland, D. (1975) *TV Violence and the Child*, New York: Sage.
- Cline, V. B., Croft, R. G., and Courrier, S. (1973). “Desensitization of children to television violence”. *Journal of Personality and Social Psychology*, 27, 360–365.
- Comstock, G., Chaffee, S., Datzman, N., Mc Combs, M., and Roberts, D. (1978). *Television and Social Behavior*, New York: Columbia University Press, 1978.
- Dorr, A. and Kovaric, P. (1980). "Some of the People, Some of the time-But Which people? Television Violence and its Effects". Στο Palmer, L. E and Dorr, A. *Children and the Faces of Television: Teaching, Violence and Selling*, New York: Academic Press.
- Freedman, J.L. (1984). "Effect of television violence on aggressiveness", *Psychological Bulletin*, Τμ. 96: 227-246.
- Freedman, J.L. (1986). "Television Violence and Aggression: A Rejoinder", *Psychological Bulletin*, Τμ. 100: 372-378.
- Freedman, J.L. (1988). "Television Violence and Aggression: What the Evidence Shows", σ. 145-162. Στο Oskamp, S. (ed.) *Television as a Social Issue*, Newbury Park: Sage, 1988.
- Gerbner, G., and Gross, L. (1976). "Living with Television: the violence profile", *Journal of Communication*, Τμ. 26, τχ.. 2: 173-199.
- Gerbner, G., Gross, L., Jackson-Beck, M., Jeffries-Fox, S, and Signorielli, N. (1977). "TV violence profile No. 8: the highlights", *Journal of Communication*, Τμ. 27, τχ. 2: 171-180.
- Goldstein, J. (Ed.). (1998). *Why we watch: The attractions of violent entertainment*. New York: Oxford University Press.
- Gunter, B. (1981). “Measuring Television Violence: A Review and suggestions for a new analytic perspective”, *Current Psychological Reviews*, Τμ. 1: 91-112.
- Gunter, B. (1985). *Dimensions of television violence*. Aldershots, England: Gower.
- Johnson, J. G., Cohen, P., Smailes, E. M., Kasen, S., and Brook, J. S. (2002). Television

- viewing and aggressive behavior during adolescence and adulthood. *Science*, Τμ. 295: 2468–2471.
- Kirsh, S. J. (1998). Seeing the world through Mortal Kombat-colored glasses: Violent video games and the development of a short-term hostile attribution bias. *Childhood*, Τμ. 5: 177–184.
- Kunkel, D., Wilson, B., Donnerstein, E., Linz, D., Smith, S., Gray, T., Blumenthal, E., Potter, J.W. (1995). “Measuring Television Violence: The Importance of Context”, *Journal of Broadcasting and the Electronic Media*, Τμ. 39: 284-291.
- Lemish, D. (1997). “The school as a wrestling arena: The modelling of a television series”. *Communication: European Journal of Communication Research*, 22,
- Linz, D., Fuson, I. A., and Donnerstein, E. (1990). „Mitigating the negative effects of sexually violent mass communications through pre-exposure briefings”. *Communication Research*, Τμ. 17: 641–674.
- Lommeti, G. E. (1995). “The Measurement of Televised Violence” στο *Journal of Broadcasting and the Electronic Media*, Τμ. 39: 292-295.
- McGuire, W.J. (1985). "Attitudes and attitude change", σ. 233-246. Στο Lindzey, G. and Aronson, E. (eds) *Handbook of Social Psychology*, Τμ. 2, New York: Random House.
- McQuire, W.J. (1986). "The Myth of Massive Media Impact: Savagins and Salvagins", σ. 173-257. Στο Gomstock, G. (ed.) *Public Communication and Behavior*, Τμ. 1, Orlando: Academic Press, 1986.
- Milavsky, R. J. (1988). "Television and Aggression: once again", σ. 163-170. Στο Oskamp, S. (ed.) *Television as a Social Issue*, Newbury Park: Sage.
- Morgan, M. and Signorielli, N. (1990). *Cultivation Analysis*. Newbury Park, California: Sage.
- Mullin, C. R., and Linz, D. (1995). “Desensitization and resensitization to violence against women: Effects of exposure to sexually violent films on judgments of domestic violence victims”. *Journal of Personality and Social Psychology*, Τμ. 69: 449–459.
- Paik, H. and Comstock, G. (1994). "The Effects of Television Violence on Antisocial Behavior: A Meta-Analysis". *Communication Research*, Τμ. 21: 516-546.
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (1997). *Η Δύναμη της Τηλεόρασης*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (1999). *Η Βία στην Ελληνική Τηλεόραση*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Rowland, W., Jr. (1983). *The Politics of TV Violence: Policy Uses of Communication Research*. Beverly Hills: Sage.
- Rushton, J.P. (1982). "Television and Prosocial Behavior", σ. 248-257. Στο Pearl, D., Boythilet, L. and Lazar, J. (eds) *Television and Behavior: Ten Years of Scientific*

- Progress and implications for the Eighties*, Τμ. 2, Washington, D.C.: Government Printing Office.
- Signorielli, N. (1986). "Selective television viewing: A limited possibility" στο *Journal of Communication*, Τμ. 36, τχ. 3: 64-76.
- Social Psychology*, 78, 772–790.
- Surgeon General's Scientific Committee on Television and Social Behavior (1972). *Television and Growing Up: The Impact of Televised Violence*, Rockville, Md.: National Institute of Mental Health, 1972.
- Wilson, B.J., Linz, D. and Randall, B. (1990). "Applying from Social Research to Film Ratings: A Shift from Offensiveness to Harmful Effects, Part 1" στο *Journal of Broadcasting and the Electronic Media*, Τμ. 34: 443-468.
- Wood, W., Wong, F. and Chachere, J. (1991). "Effects of Media Violence on Viewers' Aggression in Unconstrained Social Interaction", *Psychological Bulletin*, Τμ. 109: 371-383.
- Wood, W., Wong, F., and Chachere, J. G. (1991). "Effects of media violence on viewers' aggression in unconstrained social interaction". *Psychological Bulletin*, Τμ. 109: 371–383.
- Wotring, C. E., and Greenberg, B. S. (1973). "Experiments in televised violence and verbal aggression: Two exploratory studies". *Journal of Communication*, Τμ. 23: 446–460.
- Zillmann, D., and Weaver, J. B., III (1999). "Effects of prolonged exposure to gratuitous media violence on provoked and unprovoked hostile behaviour". *Journal of Applied Social Psychology*, Τμ. 29: 145–165.

Πίνακας 1: Σύνολο σκηνών βίας στην ελληνική τηλεόραση στις ώρες αιχμής της τηλεθέασης  
 Περίοδος: 6 έως 12 Δεκεμβρίου 2004  
 Ώρα: 20:00-24:00

Πρόγραμμα

ΚΑΝΑΛΙ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΖΩΝΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΚΗΝΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΤΡΕΙΛΕΡ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΤΑΙΝΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΙΔΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΣΕΙΡΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
STAR	20:00 - 24:00	264	27,05%	108	25,78%	111	57,81%	18	20,00%	0	0,00%	27	17,88%
ANTENNA	20:00 - 24:00	114	11,68%	62	14,80%	9	4,69%	10	11,11%	33	28,45%	0	0,00%
ALPHA	20:00 - 24:00	186	19,06%	83	19,81%	26	13,54%	18	20,00%	28	24,14%	31	20,53%
ALTER	20:00 - 24:00	177	18,14%	42	10,02%	6	3,13%	14	15,56%	32	27,59%	83	54,97%
MEGA	20:00 - 24:00	157	16,09%	106	25,30%	20	10,42%	13	14,44%	13	11,21%	5	3,31%
NET	20:00 - 24:00	78	7,99%	18	4,30%	20	10,42%	17	18,89%	10	8,62%	5	3,31%
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>20:00 - 24:00</b>	<b>976</b>	<b>100,00%</b>	<b>419</b>	<b>100,00%</b>	<b>192</b>	<b>100,00%</b>	<b>90</b>	<b>100,00%</b>	<b>116</b>	<b>100,00%</b>	<b>151</b>	<b>100,00%</b>
% ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ		100%		42,9%		19,7%		9,2%		11,9%		15,5%	

Μορφές Βίας (Καταγραφείσες Περιπτώσεις)

ΚΑΝΑΛΙ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΖΩΝΗ	ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ	ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ	ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΒΛΑΒΕΣ	ΒΙΑΣΜΟΙ	ΕΜΠΡΗΣΜΟΙ	ΛΗΣΤΕΙΕΣ	ΠΡΟΘΕΣΗ	ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ	ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ
STAR	20:00 - 24:00	139	50	36	0	11	1	256	167	83	
ANTENNA	20:00 - 24:00	44	3	3	0	16	0	104	49	19	
ALPHA	20:00 - 24:00	137	63	29	9	12	6	179	154	92	
ALTER	20:00 - 24:00	85	23	48	35	6	9	51	148	25	
MEGA	20:00 - 24:00	42	1	4	0	30	1	48	131	11	
NET	20:00 - 24:00	42	14	41	0	12	0	74	40	18	

<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>20:00 - 24:00</b>	<b>489</b>	<b>154</b>	<b>161</b>	<b>44</b>	<b>87</b>	<b>17</b>	<b>712</b>	<b>689</b>	<b>248</b>
---------------	----------------------	------------	------------	------------	-----------	-----------	-----------	------------	------------	------------

*Είδος Απεικονίσεων (Καταγραφείσες Περιπτώσεις)*

<b>ΟΝΟΜΑ ΚΑΝΑΛΙΟΥ</b>	<b>ΧΡΟΝΙΚΗ ΖΩΝΗ</b>	<b>ΕΚΔΗΛΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ</b>	<b>ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΑΣ ΜΕ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟ ΤΡΟΠΟ</b>	<b>ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΑΣ ΜΕ ΣΑΔΙΣΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ</b>	<b>ΑΝΑΙΤΙΟΛΟΓΗΤΗ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ</b>	<b>ΜΟΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ</b>	<b>ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ</b>	<b>ΟΧΙ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ</b>	<b>ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ ΔΕΝ ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ</b>
STAR	20:00 - 24:00	257	130	6	39	150	7	135	243
ANTENNA	20:00 - 24:00	95	82	2	22	0	9	90	104
ALPHA	20:00 - 24:00	185	159	23	134	41	17	158	163
ALTER	20:00 - 24:00	54	111	45	115	48	47	114	124
MEGA	20:00 - 24:00	148	157	3	122	33	3	151	148
NET	20:00 - 24:00	53	33	10	31	31	13	39	55
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>20:00 - 24:00</b>	<b>792</b>	<b>672</b>	<b>89</b>	<b>463</b>	<b>303</b>	<b>96</b>	<b>687</b>	<b>837</b>



Πίνακας 2: Σύνολο σκηνών βίας στην ελληνική τηλεόραση στις ώρες αιχμής της τηλεθέασης  
 Περίοδος: 13 έως 19 Δεκεμβρίου 2004  
 Ώρα: 20:00-24:00

Πρόγραμμα

ΟΝΟΜΑ ΚΑΝΑΛΙΟΥ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΖΩΝΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΚΗΝΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΤΡΕΙΛΕΡ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΤΑΙΝΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΙΔΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΣΕΙΡΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
STAR	20:00 - 24:00	160	15,49%	68	18,43%	76	34,08%	4	3,31%	0	0,00%	1
ANTENNA	20:00 - 24:00	95	9,20%	39	10,57%	10	4,48%	9	7,44%	35	22,15%	1
ALPHA	20:00 - 24:00	223	21,59%	76	20,60%	35	15,70%	38	31,40%	48	30,38%	2
ALTER	20:00 - 24:00	209	20,23%	28	7,59%	22	9,87%	46	38,02%	43	27,22%	7
MEGA	20:00 - 24:00	220	21,30%	142	38,48%	52	23,32%	2	1,65%	18	11,39%	1
NET	20:00 - 24:00	126	12,20%	16	4,34%	28	12,56%	22	18,18%	14	8,86%	1
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>20:00 - 24:00</b>	<b>1033</b>	<b>100,00%</b>	<b>369</b>	<b>100,00%</b>	<b>223</b>	<b>100,00%</b>	<b>121</b>	<b>100,00%</b>	<b>158</b>	<b>100,00%</b>	<b>13</b>
% ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ		100,00%		35,72%		21,59%		11,71%		15,30%		12,68%

Μορφές Βίας (Καταγραφείσες Περιπτώσεις)

ΟΝΟΜΑ ΚΑΝΑΛΙΟΥ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΖΩΝΗ	ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ	ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ	ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΒΛΑΒΕΣ	ΒΙΑΣΜΟΙ	ΕΜΠΡΗΣΜΟΙ	ΛΗΣΤΕΙΕΣ	ΠΡΟΘΕΣΗ	ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ
STAR	20:00 - 24:00	70	26	24	1	14	3	153	96	
ANTENNA	20:00 - 24:00	24	1	2	0	4	0	87	34	
ALPHA	20:00 - 24:00	159	57	25	4	32	36	216	116	
ALTER	20:00 - 24:00	97	42	63	10	3	8	75	137	
MEGA	20:00 - 24:00	78	15	7	0	36	2	40	187	

	24:00									
NET	20:00 - 24:00	34	7	37	0	36	0	107	37	
ΣΥΝΟΛΟ	20:00 - 24:00	462	148	158	15	125	49	678	607	

*Είδος Απεικονίσεων (Καταγραφίσεις Περιπτώσεις)*

ΟΝΟΜΑ ΚΑΝΑΛΙΟΥ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΖΩΝΗ	ΕΚΔΗΛΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ	ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΑΣ ΜΕ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟ ΤΡΟΠΟ	ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΑΣ ΜΕ ΣΑΛΙΣΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ	ΑΝΑΓΙΤΙΟΛΟΓΗΤΗ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ	ΜΟΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ	ΟΧΙ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ ΔΕΝ ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ
STAR	20:00 - 24:00	153	63	5	41	96	4	95	157
ANTENNA	20:00 - 24:00	91	74	10	28	0	1	63	90
ALPHA	20:00 - 24:00	222	195	31	156	66	6	152	163
ALTER	20:00 - 24:00	78	129	50	171	51	46	134	138
MEGA	20:00 - 24:00	209	208	3	126	59	1	206	204
NET	20:00 - 24:00	77	55	4	55	54	9	71	102
ΣΥΝΟΛΟ	20:00 - 24:00	830	724	103	577	326	67	721	854

Πίνακας 3: Σύνολο Σκηνών Βίας Στα Πρωινά Του Σαββατοκύριακου  
 Περίοδος: 11-12 Δεκεμβρίου 2004  
 Ώρα: 09:00-13:00

Πρόγραμμα

ΚΑΝΑΛΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΚΗΝΩΝ	ΠΟΣΟ ΣΤΟ	ΤΡΕΙ ΛΕΠ	ΠΟΣΟ ΣΤΟ	ΤΑΙΝ ΙΕΣ	ΠΟΣΟ ΣΤΟ	ΚΙΝΟΥ ΜΕΝΑ ΣΧΕΔΙΑ	ΠΟΣΟ ΣΤΟ	ΣΕΙΡ ΕΣ	ΠΟΣ ΟΣΤ Ο	ΔΙΑΦΗ ΜΙΣΕΙΣ	ΠΟΣΟ ΣΤΟ	ΕΚΠΟ ΜΠΕΣ	ΠΟΣΟ ΣΤΟ	ΕΙΔΗ ΣΕΙΣ	ΠΟΣΟ ΣΤΟ
STAR	192	35,89 %	44	33,33 %	0	0,00%	136	55,97 %	0	0,00 %	12	25,00 %	0	0,00%	0	0,00%
ANTE NNA	61	11,40 %	39	29,55 %	0	0,00%	0	0,00%	17	17,00 %	5	10,42 %	0	0,00%	0	0,00%
ALPHA	18	3,36%	5	3,79%	0	0,00%	0	0,00%	5	5,00 %	8	16,67 %	0	0,00%	0	0,00%
ALTER	217	40,56 %	20	15,15 %	0	0,00%	107	44,03 %	69	69,00 %	21	43,75 %	0	0,00%	0	0,00%
MEGA	32	5,98%	23	17,42 %	0	0,00%	0	0,00%	9	9,00 %	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
NET	15	2,80%	1	0,76%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00 %	2	4,17%	12	100,00 %	0	0,00%
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>535</b>	<b>100%</b>	<b>132</b>	<b>100%</b>	<b>0</b>	<b>0,00%</b>	<b>243</b>	<b>100%</b>	<b>100</b>	<b>100%</b>	<b>48</b>	<b>100%</b>	<b>12</b>	<b>100%</b>	<b>0</b>	<b>0,0%</b>
% ΕΠΙ ΣΥΝΟ ΛΟΥ	1000 %		24,7%		0,0%		45,4%		18,7%		8,9%		2,24%		0,00%	

Μορφές Βίας (Καταγραφείσες Περιπτώσεις)

ΚΑΝΑΛΙ	ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ	ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ	ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΒΛΑΒΕΣ	ΒΙΑΣΜΟΙ	ΕΜΠΡΗΣΜΟΙ	ΛΗΣΤΕΙΕΣ	ΠΡΟΘΕΣΗ	ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ	ΑΠΡ
STAR	128	8	34	0	21	0	180	87	84	
ANTENNA	18	1	5	0	5	0	53	32	1	
ALPHA	10	5	2	2	4	0	16	11	16	
ALTER	154	14	26	2	31	0	162	167	40	
MEGA	13	0	0	0	4	0	1	31	2	
NET	11	1	10	0	0	0	15	13	2	
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>334</b>	<b>29</b>	<b>77</b>	<b>4</b>	<b>65</b>	<b>0</b>	<b>427</b>	<b>341</b>	<b>145</b>	

*Είδος Απεικονίσεων (Καταγραφίσεις Περιπτώσεις)*

ΚΑΝΑΛΙ	ΕΚΔΗΛΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ	ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΑΣ ΜΕ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟ ΤΡΟΠΟ	ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΑΣ ΜΕ ΣΑΔΙΣΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ	ΑΝΑΙΤΙΟΛΟΓΗΤΗ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ	ΜΟΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ	ΟΧΙ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ ΔΕΝ ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ
STAR	192	27	4	68	71	0	104	188
ANTENNA	59	58	2	19	0	4	45	45
ALPHA	16	15	3	13	3	7	17	17
ALTER	3	204	14	192	25	3	198	197
MEGA	25	31	0	14	13	0	25	32
NET	13	3	3	4	8	1	3	9
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>308</b>	<b>338</b>	<b>26</b>	<b>310</b>	<b>120</b>	<b>15</b>	<b>392</b>	<b>488</b>

Πίνακας 4: Σύνολο Σκηνών Βίας Στα Πρωινά Του Σαββατοκύριακου  
 Περίοδος: 18-19 Δεκεμβρίου 2004  
 Ώρα: 09:00-13:00

Πρόγραμμα

ΚΑΝΑΛΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΚΗΝΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΤΡΕΙΛΕΡ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΤΑΙΝΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΚΙΝΟΥΜΕΝΑ ΣΧΕΔΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΣΕΙΡΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΚΠΟΜΠΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
STAR	196	36,30%	46	30,26%	0	0,00%	138	44,23%	0	0,00%	12	24,49%	0	0,00%
ANTENNA	21	3,89%	15	9,87%	0	0,00%	0	0,00%	6	60,00%	0	0,00%	0	0,00%
ALPHA	31	5,74%	29	19,08%	0	0,00%	0	0,00%	1	10,00%	1	2,04%	0	0,00%
ALTER	230	42,59%	23	15,13%	0	0,00%	174	55,77%	1	10,00%	32	65,31%	0	0,00%
MEGA	45	8,33%	39	25,66%	0	0,00%	0	0,00%	2	20,00%	0	0,00%	4	33,33%
NET	17	3,15%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	4	8,16%	8	66,67%
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>540</b>	<b>100,00%</b>	<b>152</b>	<b>100,00%</b>	<b>0</b>	<b>0,00%</b>	<b>312</b>	<b>100,00%</b>	<b>10</b>	<b>100,00%</b>	<b>49</b>	<b>100,00%</b>	<b>12</b>	<b>100,00%</b>
% ΣΥΝΟΛΟΥ	100%		28,1%		0,0%		57,8%		1,8%		9,1%		2,2%	

Μορφές Βίας (Καταγραφίσιμες Περιπτώσεις)

ΚΑΝΑΛΙ	ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ	ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ	ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΒΛΑΒΕΣ	ΒΙΑΣΜΟΙ	ΕΜΠΡΗΣΜΟΙ	ΛΗΣΤΕΙΕΣ	ΠΡΟΘΕΣΗ	ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ	ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΟΙ
STAR	130	9	34	0	21	0	184	91	85	36
ANTENNA	10	0	0	0	0	0	18	13	4	6
ALPHA	26	0	2	0	12	0	30	29	6	0
ALTER	187	0	42	3	11	0	46	158	54	18
MEGA	26	0	0	0	3	0	26	42	4	2
NET	4	2	0	0	10	0	11	3	4	15
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>383</b>	<b>11</b>	<b>78</b>	<b>3</b>	<b>57</b>	<b>0</b>	<b>315</b>	<b>336</b>	<b>157</b>	<b>77</b>

Είδος Απεικονίσεων (Καταγραφίσιμες Περιπτώσεις)

ΚΑΝΑΛΙ	ΕΚΔΗΛΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ	ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΑΣ ΜΕ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟ ΤΡΟΠΟ	ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΑΣ ΜΕ ΣΑΔΙΣΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ	ΑΝΑΙΤΙΟΛΟΓΗΤΗ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ	ΜΟΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ	ΟΧΙ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ ΔΕΝ ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ
STAR	196	27	4	68	73	0	106	192
ANTENNA	16	15	0	7	0	0	17	18
ALPHA	31	30	1	27	4	0	30	31
ALTER	8	227	5	101	50	5	230	230
MEGA	36	42	0	12	15	0	42	45
NET	7	10	0	6	2	1	16	16
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>294</b>	<b>351</b>	<b>10</b>	<b>221</b>	<b>144</b>	<b>6</b>	<b>441</b>	<b>532</b>

**Πίνακας 5: Οι σκηνές βίας στην ελληνική τηλεόραση στις ώρες αιχμής της τηλεθέασης**

Περίοδος: α) 3 έως 9 Φεβρουάριον 1996,  
 β) 13 έως 19 Μαΐον 1996,  
 γ) 29 Μαρτίου έως 4 Απριλίου 1999  
 δ) 26 Απριλίου έως 2 Μαΐον 1999  
 ε) 6-12 Δεκεμβρίου 2004  
 στ) 13-18 Δεκεμβρίου 2004

Χρονική ζώνη: 20:00-24:00

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΚΗΝΩΝ		ΤΡΕΪΛΕΡ		ΤΑΙΝΙΕΣ		ΕΙΔΗΣΕΙΣ		ΣΕΙΡΕΣ		ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ	
<i>3 έως 9 Φεβρουάριον 1996</i>	<b>339</b>	<i>100%</i>	<b>107</b>	<i>31,6%</i>	<b>182</b>	<i>53,7%</i>	<b>12</b>	<i>3,5%</i>	<b>25</b>	<i>7,4%</i>	<b>13</b>	<i>3,8%</i>
<i>13 έως 19 Μαΐον 1996</i>	<b>437</b>	<i>100%</i>	<b>66</b>	<i>15,1%</i>	<b>284</b>	<i>65%</i>	<b>56</b>	<i>12,8%</i>	<b>13</b>	<i>3,0%</i>	<b>18</b>	<i>4,1%</i>
<i>29 Μαρτίου έως 4 Απριλίου 1999</i>	<b>553</b>	<i>100%</i>	<b>75</b>	<i>13,5%</i>	<b>99</b>	<i>17,9%</i>	<b>208</b>	<i>37,6%</i>	<b>112</b>	<i>20,3%</i>	<b>60</b>	<i>10,8%</i>
<i>26 Απριλίου έως 2 Μαΐον 1999</i>	<b>643</b>	<i>100%</i>	<b>159</b>	<i>24,8%</i>	<b>161</b>	<i>25,0%</i>	<b>235</b>	<i>36,5%</i>	<b>82</b>	<i>12,8%</i>	<b>6</b>	<i>0,9%</i>
<i>6-12 Δεκεμβρίου 2004*</i>	<b>976</b>	<i>100%</i>	<b>419</b>	<i>42,9%</i>	<b>192</b>	<i>19,6%</i>	<b>90</b>	<i>9,2%</i>	<b>116</b>	<i>11,9%</i>	<b>151</b>	<i>15,5%</i>
<i>13-19 Δεκεμβρίου 2004**</i>	<b>1033</b>	<i>100%</i>	<b>369</b>	<i>35,7%</i>	<b>223</b>	<i>21,6%</i>	<b>121</b>	<i>11,7%</i>	<b>158</b>	<i>15,3%</i>	<b>131</b>	<i>12,7%</i>

Σημειώσεις:

(\*) Στην περίοδο 6-12 Δεκεμβρίου 2004 καταγράφηκαν επίσης 8 σκηνές βίας σε εκπομπές (ποσοστό 0,8%)

(\*\*) Στην περίοδο 13-12 Δεκεμβρίου 2004 καταγράφηκαν επίσης 31 σκηνές βίας σε εκπομπές (ποσοστό 3%).

*Μορφές Βίας (Καταγραφείσες Περιπτώσεις)*

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ	ΔΟΛΟΦ- ΟΝΙΕΣ	ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΒΛΑΒΕΣ	ΒΙΑΣΜΟΙ	ΕΜΠΡΗΣΜΟΙ	ΛΗΣΤΕΙΕΣ	ΠΡΟΘΕΣΗ	ΠΡΩΤΑΓΩ- ΝΙΣΤΕΣ	ΔΕΥΤΕΡΕΥ- ΟΝΤΕΣ	ΑΠΡΟΒΛΕ- ΠΤΟΙ
<i>3 έως 9 Φεβρουάριου 1996</i>	<b>59</b>	<b>51</b>	<b>21</b>	<b>0</b>	<b>11</b>	<b>0</b>	<b>74</b>	<b>89</b>	<b>73</b>	<b>27</b>
<i>13 έως 19 Μαΐου 1996</i>	<b>155</b>	<b>94</b>	<b>45</b>	<b>4</b>	<b>27</b>	<b>2</b>	<b>81</b>	<b>120</b>	<b>73</b>	<b>65</b>
<i>29 Μαρτίου έως 4 Απριλίου 1999</i>	<b>181</b>	<b>65</b>	<b>51</b>	<b>3</b>	<b>265</b>	<b>2</b>	<b>416</b>	<b>151</b>	<b>81</b>	<b>67</b>
<i>26 Απριλίου έως 2 Μαΐου 1999</i>	<b>227</b>	<b>194</b>	<b>138</b>	<b>1</b>	<b>240</b>	<b>8</b>	<b>550</b>	<b>235</b>	<b>119</b>	<b>110</b>
<i>6-12 Δεκεμβρίου 2004</i>	<b>489</b>	<b>154</b>	<b>41</b>	<b>44</b>	<b>87</b>	<b>17</b>	<b>712</b>	<b>689</b>	<b>248</b>	<b>152</b>
<i>13-19 Δεκεμβρίου 2004</i>	<b>462</b>	<b>148</b>	<b>158</b>	<b>15</b>	<b>125</b>	<b>49</b>	<b>678</b>	<b>607</b>	<b>317</b>	<b>211</b>



(Πίνακας 5 συνέχεια)

*Είδος Απεικονίσεων (Καταγραφείσες Περιπτώσεις)*

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΕΚΔΗΛΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ	ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΑΣ ΜΕ ΣΤΕΡΕΟ-ΤΥΠΟ ΤΡΟΠΟ	ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΑΣ ΜΕ ΣΑΔΙΣΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ	ΑΝΑΙΤΙΟ-ΛΟΓΗΤΗ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ	ΜΟΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ	ΟΧΙ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ ΔΕΝ ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ
<i>3 έως 9 Φεβρουάριου 1996</i>	49	127	4	30	120	13	45	118
<i>13 έως 19 Μαΐου 1996</i>	71	272	25	69	222	21	200	195
<i>29 Μαρτίου έως 4 Απριλίου 1999</i>	321	371	17	58	240	15	265	251
<i>26 Απριλίου έως 2 Μαΐου 1999</i>	515	489	55	110	280	60	247	340
<i>6-12 Δεκεμβρίου 2004</i>	792	672	89	463	303	96	687	837
<i>13-19 Δεκεμβρίου 2004</i>	830	724	103	577	326	67	721	854